EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2021.6.2.
COM(2021) 528 final

A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE

A megerősített felügyelet aktualizálása – Görögország, 2021. június

{SWD(2021) 528 final}

HÁTTÉR

A görögországi gazdasági fejlemények és szakpolitikák nyomon követése számára a gazdaságpolitikai koordináció európai szemesztere, valamint a 472/2013/EU rendelet ([1]) 2. és 3. cikke szerinti megerősített felügyelet szolgál keretként. A Görögország esetében alkalmazott megerősített felügyelet ([2]) elismeri, hogy Görögországnak folytatnia kell az ország gazdasági és pénzügyi nehézségei forrásainak vagy potenciális forrásainak kezelését biztosítani hivatott intézkedések végrehajtását, valamint a megalapozott és fenntartható gazdasági növekedést támogató strukturális reformok továbbvitelét.

A megerősített felügyelet átfogó keretet nyújt a gazdasági folyamatok figyelemmel kísérése és a fenntartható gazdaságélénkülés biztosításához szükséges szakpolitikák megvalósításának nyomon követése számára. Lehetővé teszi a mindenkori megelőző időszak görögországi gazdasági és pénzügyi fejleményeinek rendszeres értékelését, valamint az államadósság finanszírozási feltételeinek monitoringját és az adósságfenntarthatósági elemzés aktualizálását. A megerősített felügyelet egyúttal keretként szolgál a Görögország által az eurócsoport 2018. június 22-i ülésén az Európai Stabilitási Mechanizmus programja keretében elfogadott reformok folytatására és befejezésére, valamint a pénzügyi támogatási programok keretében elfogadott fontos reformok eredményeinek megóvására vonatkozóan tett általános kötelezettségvállalás értékeléséhez is. Ebben az összefüggésben a megerősített felügyelet módot ad annak nyomon követésére, hogy Görögország hogyan tesz eleget a program keretében hat fontos területen megkezdett kulcsfontosságú strukturális reformok végrehajtása tekintetében a 2022 közepéig ütemezett egyezményes határidőkig teljesítendő egyedi kötelezettségvállalásoknak. A szóban forgó egyedi kötelezettségvállalások i. a költségvetési és a költségvetési-strukturális politikákra; ii. a szociális jólétre; iii. a pénzügyi stabilitásra; iv. a munkaerő- és a termékpiacokra; v. a Görög Köztársaság eszköz- és részesedéskezelő társaságára és a privatizációra; valamint vi. a közigazgatás korszerűsítésére vonatkoznak ([3]).

Ez a tizedik jelentés Görögország megerősített felügyeletéről. Közzétételére a makrogazdasági egyensúlyhiányok részletes felülvizsgálatával és Görögország 2021. évi stabilitási programját értékelő országspecifikus ajánlásokkal együtt kerül sor az európai szemeszter keretében. A jelentés a 2021. április 20–21-én tett virtuális látogatás, valamint a hatóságokkal folytatott rendszeres párbeszéd megállapításain alapul. A látogatást az Európai Bizottság az Európai Központi Bank közreműködésével folytatta le ([4]), míg a Nemzetközi Valutaalap az utólagos programmonitoringja keretében, az Európai Stabilitási Mechanizmus pedig korai előrejelző rendszeréhez kapcsolódóan, az Európai Bizottság és az Európai

([1]) Az Európai Parlament és a Tanács 472/2013/EU rendelete (2013. május 21.) a pénzügyi stabilitásuk tekintetében súlyos nehézségekkel küzdő vagy súlyos nehézségek által fenyegetett euróövezeti tagállamok gazdasági és költségvetési felügyeletének megerősítéséről (HL L 140., 2013.5.27., 1. o.).

([2]) A Bizottság (EU) 2021/998 végrehajtási határozata (2021. február 17.) Görögország megerősített felügyeletének meghosszabbításáról.

([3]) https://www.consilium.europa.eu/media/35749/z-councils-council-configurations-ecofin-eurogroup-2018-180621-specific-commitments-to-ensure-the-continuity-and-completion-of-reforms-adopted-under-the-esm-programme_2.pdf

([4]) Az EKB munkatársai az ellenőrző látogatáson az EKB hatásköreihez igazodva vettek részt, és ennek megfelelően a pénzügyi szektorra vonatkozó szakpolitikák és a makrogazdasági kérdések, köztük az elsődleges költségvetési célok, a fenntarthatóság és a finanszírozási igények tekintetében nyújtottak szakmai segítséget. Az ellenőrző látogatásokat 2021. április 6–14. között egy szintén virtuálisan lebonyolított technikai szintű látogatás előzte meg.

Stabilitási Mechanizmus közötti munkakapcsolatokról szóló 2018. április 27-i egyetértési megállapodással összhangban szintén részt vett a folyamatban. Ez a jelentés az eurócsoporttal szemben Görögország által a reformok 2020 végéig történő végrehajtásával kapcsolatban vállalt kötelezettségek teljesítését értékeli, és tájékoztatást nyújt a 2021 közepéig esedékes kötelezettségvállalásokról. A jelentés a 2021. május 27-i záráskor rendelkezésre álló információkat veszi figyelembe.

Ez a jelentés alapul szolgálhat az eurócsoport számára ahhoz, hogy döntést hozzon a következő, 748 millió EUR összegű, szakpolitikai feltételekhez kötött adósságenyhítő intézkedések megkezdéséről. Ezek az intézkedések, amelyekről az eurócsoport keretei között 2018. június 22-én született megállapodás, magukban foglalják az értékpapírpiaci program és a nettó pénzügyi eszközökről szóló megállapodás keretében a központi bankok által tartott görög államkötvényekből származó jövedelmeknek megfelelő összegek átutalását, valamint az Európai Pénzügyi Stabilitási Eszköz keretében nyújtott egyes kölcsönök vonatkozásában a kamatfelár-emelés alóli mentesítést. A szakpolitikai feltételekhez kötött adósságenyhítő intézkedések negyedik csoportjának végrehajtása az eurócsoport 2020. november 30-i ülését követően, egyebek mellett a Görögország 2020 közepén esedékes kötelezettségvállalásainak teljesítéséről készült, a Bizottság által a megerősített felügyelet keretében 2020. november 18-án elfogadott jelentésben foglalt értékelés ([5]) alapján, a koronavírus-járvány miatti rendkívüli körülmények figyelembevételével kezdődhetett meg.

ÁLTALÁNOS ÉRTÉKELÉS

A jelentés a folytatódó világjárvány és a járvány megfékezésére irányuló intézkedések, valamint a védőoltási programnak köszönhetően a gazdaság fokozatos újraindításával kapcsolatos várakozások fényében készült. A görög gazdaság 2020-ban 8,2%-kal – a vártnál valamivel kisebb, az EU egészéhez képest azonban még mindig lényegesen nagyobb mértékben – zsugorodott, főként az idegenforgalmi ágazatnak a gazdaságon belüli súlya miatt. Az új koronavírusos esetek számának növekedése arra késztette a hatóságokat, hogy fenntartsák a 2020 végén és az idei év elején bevezetett, a személyek mozgására vonatkozó korlátozásokat és a járvány megfékezésére irányuló intézkedéseket, miközben nemrégiben megkezdődött az idegenforgalmi ágazat külföldi turisták előtti óvatos újranyitása. A kormány 2021-re és 2022-re további költségvetés-politikai intézkedéseket terjesztett elő a gazdasági helyreállítás és a magánberuházások előmozdítása érdekében. A költségvetési irányvonal ezért várhatóan továbbra is támogató jellegű marad, és továbbra is enyhíti a válságnak a munkaerőpiacra és a szociális helyzetre gyakorolt hatásait. A foglalkoztatásvédelmi intézkedéseket az EU különösen a szükséghelyzeti munkanélküliségi kockázatokat mérséklő ideiglenes támogatást nyújtó új finanszírozási eszköz (SURE) és az Európai Szociális Alap segítségével támogatja. Az előrejelzések szerint a foglalkoztatás 2021-ben a gazdaság újranyitását kísérő, fokozatosan újrainduló munkaerő-felvételnek köszönhetően csekély mértékben nőni fog. A helyreállítási és rezilienciaépítési tervben bemutatott reformok és beruházások végrehajtásának várható megkezdése további impulzust ad a növekedésnek, és

([5]) https://ec.europa.eu/info/publications/enhanced-surveillance-report-greece-november-2020_en

előrelendíti a gazdaság korszerűsítésére, valamint a munkanélküliség, a szegénység és a társadalmi kirekesztődés mérséklésére irányuló erőfeszítéseket ([6]).

A hatóságok számos szakpolitikai területen jól haladtak a reformok végrehajtásával, beleértve azokat is, amelyek elősegítik a világjárvány társadalmi-gazdasági hatásainak kezelését és megkönnyítik az új közberuházások végrehajtását. Nevezetesen:

- **A fizetésképtelenségi reform várhatóan a megállapodás szerint, június 1-jén lép hatályba,** a vállalatok rehabilitációjára és a vállalati csődre vonatkozó keret március 1-jei hatálybalépését követően. A kódex a fizetésképtelenségi keret jelentős reformját valósítja meg, hatálybalépése a részletes specifikációval, valamint a bankokéval összekapcsolt informatikai platform létrehozásával kapcsolatos jelentős végrehajtási munka eredménye. Az értékesítési és visszabérlési szervezet létrehozásának folyamata várhatóan jelentősen hosszabb időt vesz igénybe az eredetileg vártnál, de nem teszi szükségessé a vonatkozó jogszabályi rendelkezések módosítását, és nem érinti a keret egyéb elemeinek végrehajtását, sem a végrehajtási intézkedések felfüggesztésének nemrégiben elfogadott megszüntetését. A rendszer jelentős fiskális költséggel járhat, amennyiben az államháztartásba sorolják, ezért a hatóságnak úgy helyénvaló eljárniuk, hogy ez a kockázat elkerülhető legyen.

- **A hatóságok a nemteljesítő hitelállomány további csökkentése érdekében meghosszabbították a Herkules-programot.** Elsősorban a programnak köszönhető, hogy a nemteljesítő hitelek aránya a 2019 végi 40%-ról 2020 végére jelentősen, 30,2%-ra csökkent ([7]). A program meghosszabbítása várhatóan lehetővé teszi a görög bankok számára, hogy tovább csökkentsék nemteljesítő hitelállományukat, és támogatja arra irányuló erőfeszítéseiket, hogy 2022-ig egy számjegyűre mérsékeljék nemteljesítő hiteleik arányát, összhangban az erre vonatkozó, a felügyelethez benyújtott és nemrégiben felülvizsgált stratégiájukkal. Ezeknek az ambiciózus terveknek a sikere számos tényezőtől függ, például az új nemteljesítő hitelek beáramlásának mértékétől, valamint a gazdasági és piaci viszonyoktól.

- **Június 1-jén várhatóan megkezdődik a Költségvetési Bevételek Független Hatóságának átfogó humánerőforrás-reformja.** A reform várhatóan segíteni fogja a Független Hatóságot a megfelelő személyzet biztosítására vonatkozó egyedi kötelezettségvállalás teljesítésében.

- **A hatóságok befejezték a helyi tömegközlekedés támogatási rendszerének reformját** (egyedi kötelezettségvállalás), valamint **a garantált minimumjövedelem harmadik, egyben utolsó pillérének országos szintű bevezetését** (szintén egyedi kötelezettségvállalás), amely június 1-jétől lehetővé teszi a szociális támogatások és a személyre szabott foglalkoztatási szolgáltatások nyújtását a garantált minimumjövedelemre jogosultak számára. A garantált minimumjövedelem reformja

([6]) Az e jelentésben a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközre tett hivatkozások nem tekinthetők a görög helyreállítási és rezilienciaépítési terv értékelésének, és semmiképpen nem szolgálhatják a terv bizottsági értékelésének előzetes megítélését.

([7]) Forrás: Görög Nemzeti Bank, nemteljesítő hitelek az összes bruttó ügyfélhitel arányában, egyedi alapon. Ez az adat eltér a részletes felülvizsgálatban szereplő adattól, mivel ez utóbbi az Európai Központi Bank által jelentett számadat, és a nemteljesítő hiteleket a teljes bruttó hitel- és előlegállomány arányában, konszolidált alapon mutatja (a nevezőben tartalmazza a központi bankoknál tartott készpénz és egyéb látra szóló betétek állományát).

jól érzékelhető hatást gyakorolt a szegénység visszaszorítására, bár európai uniós viszonylatban a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitettek aránya a népességen belül továbbra is az egyik legnagyobb (2019-ben 30%). A hatóságok szeptemberben jogszabályt alkotnak, amely alapján a fogyatékossággal élőknek nyújtott személyi segítségre vonatkozó új kísérleti program keretében az ellátásokra való jogosultság értékelése a **funkcionalitáson alapuló fogyatékosságértékelési rendszer** alkalmazásával történik majd. Ez azt jelenti, hogy az új értékelési rendszert a jövő év első negyedévétől közvetlenül alkalmazzák majd a természetbeni juttatásokkal kapcsolatos döntések meghozatalához, így nem lesz szükség a funkcionalitásértékelési rendszer újabb kísérleti projektjére.

- **A hatóságok elfogadták a közbeszerzési keret jelentős átalakítását**, a **közigazgatáson belüli belső kontrollra** vonatkozó új koncepcionális keretet, valamint a stratégiai **projektterv-portfólió** létrehozásáról rendelkező jogszabályt. A nagyberuházási projektekkel kapcsolatos **projekt-előkészítési eszköz** létrehozásáról rendelkező jogszabályt várhatóan június elején fogadják el. Jóllehet a felsorolt intézkedések teljes körű végrehajtását a jövőben is folytatni kell, az eddigi lépések elengedhetetlenek a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz sikeres elindításához. A helyreállítási és rezilienciaépítési tervben foglalt reformok és beruházások kiegészítik a megerősített felügyelet keretében nyomon követett reformokat, de hosszabb távra szólnak, és adott esetben továbbfejlesztik a megerősített felügyelet keretében megkezdett reformokat.

- **A hatóságok elérték az egészségügyi kiadások központosított beszerzésére vonatkozó 30%-os célkitűzést** (egyedi kötelezettségvállalás), ugyanakkor lépéseket tettek a visszakövetelt összegek behajtásának felgyorsítására, és újraindult az egészségügyi alapellátás reformjával kapcsolatos munka is.

- **Megerősítették a köztisztviselők és a közalkalmazottak kiválasztása területén működő legfelsőbb tanács kapacitását**, és megfelelő előrelépés történt a közigazgatás integrált emberierőforrás-gazdálkodási rendszere felé. Az ideiglenes alkalmazottak felvételének korlátozása, amellyel kapcsolatban a munka folytatódik, csak 2022-től valósul meg, azonban a hatóságok kötelezettséget vállaltak arra, hogy 2021 októberében végrehajtják az ideiglenes álláshelyek elfogadott csökkentését.

A reformok más fontos területeken is folytatódtak. A hatóságok jól haladnak **az államháztartási számlák funkcionális besorolása** első szintjének 2021 októberében esedékes fejlesztésével, emellett ütemtervet készítettek a 2. szint 2022 áprilisáig történő végrehajtására. A funkcionális besorolás a költségvetés és a szakpolitikák kialakításának alapvető eleme. Fontos lépések történtek **a beruházásengedélyezési követelmények egyszerűsítése** és **az ellenőrzési keret reformja érdekében**, beleértve az új elsődleges és másodlagos jogszabályok elfogadását is. A reformok széles ágazati lefedettsége ellenére a jelenlegi csomagból kimaradtak az oktatáshoz kapcsolódó üzleti tevékenységek engedélyezésének területei, a hatóságok azonban 2021 szeptemberéig foglalkoznak ezekkel. Végül feloldották az engedélyezési és ellenőrzési informatikai rendszer telepítésére vonatkozó pályázatot, amelynek végrehajtása nehézségekbe ütközött, és nemrégiben közzétették a szerződés odaítélésére vonatkozó végleges határozatot. A **kataszteri reform** keretében a felülvizsgált ütemtervnek megfelelően halad a kataszteri felmérések befejezése, a kataszteri hivatalok felállítása és az **erdőtérképek** elkészítése. A térképek 95%-ának ratifikálására 2022 első negyedévében kerül sor, egyrészt mert a világjárványra tekintettel

meghosszabbították a kifogások benyújtási határidejét, másrészt erre az adminisztratív és jogalkotási akadályok kezeléséhez is szükség van. A **Görög Köztársaság eszköz- és részesedéskezelő társasága** a hatóságok aktualizált miniszteri iránymutatásának kiadását követően aktualizált stratégiai tervet készít, amely új hangsúlyt helyez a piaci alapú eszközkezelésre, és üdvözlendő lépéseket tesz a Társaság mint aktív részvényes szerepének megerősítésére. Több folyamatban lévő **privatizációs ügylet**, köztük a Hellinikon, több regionális kikötő, az ingatlanok, valamint a dél-kavalai föld alatti földgáztározó tekintetén jelentős előrelépés történt. Az Egnatia-koncesszióval kapcsolatos, még függőben lévő intézkedések tekintetében korlátozott előrelépés történt, a munkálatokban lemaradás tapasztalható. Végül, de nem utolsósorban a hatóságok megfelelő intézkedéseket fogadtak el a **Korrupció Elleni Államok Csoportja** fennmaradó **ajánlásainak** kezelésére, továbbá ütemtervet határoztak meg az egyedi kötelezettségvállalás teljesítésére, egyúttal befejezték a vagyonnyilatkozati eljárás végrehajtásának régóta várt javítását.

A hatóságok lépéseket tesznek a világjárvány okozta késedelmek orvoslására. Először is az eredeti tervvel ellentétben a **hátralékállomány** 2020 decembere és 2021 februárja között 96 millió EUR-val nőtt, nagyrészt bizonyos szervezetek likviditáshiánya miatt. A hatóságok intézkedéseket hoztak a helyzet orvoslására, és aktualizált rendezési tervet nyújtottak be, amely megerősíti a korábban megállapított célokat, figyelembe véve ugyanakkor a kormány közvetlen irányításán kívül eső tényezők új, átfogó elemzését. Az európai intézményekkel is egyeztetett elemzés a várakozások szerint növelni fogja a kitűzött célok hitelességét és teljesíthetőségét. Ezzel párhuzamosan a hatóságok strukturális intézkedéseket hajtanak végre a Görög Számvevőszék ajánlásainak kezelésére, amelyek főként az informatikai fejlesztésekre, a hatékony belső kontrollrendszerek létrehozására, a személyzetre és a kifizetési eljárások javítására összpontosítanak, és többségüket 2021 közepéig rendezni kell. Másodszor: a hatóságok sikeresen befejezték az egységes ingatlanadó, az **ENFIA** átértékelését, és vállalták a 2022. augusztusi adóbevallások 2022 első negyedévére történő átütemezését, mivel a reform végrehajtása 2021-ben már nem valósítható meg. Harmadszor: a **jogszabályban meghatározott minimálbér** aktualizálására irányuló eljárás újraindult, és várhatóan július végéig lezárul, **a munkajogi törvénykönyv régóta várt reformját** pedig nyilvános konzultációra bocsátották, és június első hetében tervezik benyújtani a Parlamentnek, ami a munkajogi szabályozás jelentős korszerűsítését eredményezi, és lehetőséget teremt annak egységes szerkezetbe foglalására (egyedi kötelezettségvállalás). Végül pedig az **igazságügyi reformok** terén üdvözlendő előrelépés történt az igazságügyi alkalmazottakról szóló törvénykönyv és a „JustStat" egységre vonatkozó másodlagos jogszabályok elfogadása terén, egyúttal folytatódik az egyéb fontos jogszabályokkal kapcsolatos munka és a különleges bírói tanácsok létrehozása. Lendületesen halad előre az igazságszolgáltatás digitalizálása, de a kötelező elektronikus iratbenyújtás régóta húzódó bevezetésében csak a közigazgatási bíróságoknál történt előrelépés, mivel annak a polgári és a büntetőbíróságokon való végrehajtása az ügyviteli rendszer második szakaszának kifejlesztéséhez kapcsolódik, amelynek pályázatát – kibővített terjedelemmel – 2021 júliusában újraindítják. Az európai intézmények arra ösztönözték a hatóságokat, hogy választható jelleggel támogassák az elektronikus iratbenyújtást a polgári és a büntetőbíróságokon.

A fizetésképtelenségi jogszabályok terén elért jelentős haladás ellenére a bírósági eljárások pandémiával kapcsolatos zavarai 2021 első negyedévében továbbra is nehezítették a pénzügyi szektor egyéb reformjainak végrehajtását, azonban a folyamatok fokozatosan újraindulnak. Ez különösen igaz a háztartások fizetésképtelenségével kapcsolatos korábbi ügyhátralék kezelésére. Noha folyamatban van a

feldolgozás felgyorsítására irányuló konkrét ütemterv végrehajtása, a teljes rendezés valószínűleg késni fog a 2021. végi célhoz képest. A végrehajtási eljárások, köztük az árverések 2020 novembere óta érvényben lévő – és az értékelések szerint a nemteljesítő hitelállomány csökkentését potenciálisan hátráltató – általános felfüggesztését 2021. április elején megszüntették, lehetővé téve valamennyi végrehajtási lépés fokozatos újraindítását. A legtöbb árverést a nyár utánra ütemezik át, ezáltal 2021-ben csak korlátozott számú, a járvány előttinél kevesebb árverést bonyolítanak le. A hatóságok emellett további lépéseket terveznek a 2020 decemberében elfogadott, az árverések lebonyolításának javítását célzó intézkedéseknek való megfelelés megkönnyítése érdekében, és megerősítették, hogy a felülvizsgált polgári perrendtartást, amely többek között az árverési reformot teljesíti ki, 2021 júliusában elfogadják, és az a nyár utáni következő igazságügyi év kezdete előtt hatályba lép. A világjárvány továbbra is akadályozza a lehívott állami garanciák elszámolásának előrehaladását, a már bevezetett intézkedések azonban az év második negyedévében várhatóan lehetővé teszik a gyorsabb feldolgozást.

Összességében ez a jelentés arra a következtetésre jut, hogy Görögország a világjárvány okozta kihívást jelentő körülmények ellenére megtette a megfelelő egyedi kötelezettségvállalások teljesítéséhez szükséges intézkedéseket. A hatóságok számos alapvető reformot hajtottak végre, többek között azokon a területeken, amelyek kulcsfontosságúak lesznek a jelenlegi gazdasági válság hosszú távú következményeinek kezeléséhez, valamint a közigazgatásnak a helyreállítási és rezilienciaépítési terv sikeres végrehajtásához szükséges kapacitásának megerősítéséhez. Az európai intézmények üdvözlik a szoros és konstruktív szerepvállalást valamennyi területen, és arra ösztönzik a hatóságokat, hogy tartsák fenn a lendületet, és szükség esetén – különösen a pénzügyi ágazat reformjai tekintetében – fokozzák a részben a világjárvány okozta késedelmek orvoslására irányuló erőfeszítéseket.

MAKROGAZDASÁGI FEJLEMÉNYEK

A koronavírus-világjárvány hatása 2020-ban meghatározta a görög gazdaság pályáját. Görögország bruttó hazai terméke 2020-ban éves szinten 8,2%-kal csökkent, ami a járvány megfékezésére irányuló intézkedéseknek a gazdasági tevékenységre és különösen az idegenforgalmi ágazatra gyakorolt hatását tükrözi. Annak ellenére, hogy az év utolsó negyedévében szigorodtak a világjárvány terjedésének korlátozására irányuló korlátozások, a görög gazdaság negyedéves szinten jelentős, 2,7%-os növekedést ért el, ami a magasabb kormányzati kiadásoknak és a nettó export erőteljes fellendülésének tudható be. A fogyasztói árak csökkentek, főként az energiaárak erős deflációs nyomása és a gazdaság pangása miatt.

A foglalkoztatást támogató intézkedéseknek sikerült megvédeniük a munkaerőpiacot azáltal, hogy a világjárvány okozta jelentős gazdasági zavarok ellenére 2020-ban 16,3%-on tartották a munkanélküliségi rátát. Ugyanakkor a foglalkoztatás csökkent az egy évvel ezelőttihez képest, mivel – elsősorban az idegenforgalmi ágazatban – csökkent az újonnan felvett munkavállalók száma. A munkaerőpiacot védő fő rendszert már 2020 elején bevezették; ez egyrészt támogatja azokat a munkavállalókat, akiknek a munkaszerződését ideiglenesen felfüggesztették, másrészt megvédi az állásaikat. 2021 márciusában a munkaszerződés felfüggesztésével érintett munkavállalók száma elérte az 547 000 főt (128 400 vállalkozásban), ami több mint háromszor annyi, mint 2020 októberében, amikor Görögországban megkezdődött a világjárvány második hulláma. Hasonlóképpen a 2020 októberében elindított foglalkoztatástámogatási program eddig közel 30 000 személy foglalkoztatását biztosította, akik közül 4600 korábban tartósan munkanélküli volt. A szükséghelyzeti munkanélküliségi kockázatokat mérséklő ideiglenes támogatást nyújtó

európai eszköz (SURE) keretében támogatott csökkentett munkaidős foglalkoztatási program („Synergasia”) 2021 februárjában 1600 vállalkozás mintegy 17 000 alkalmazottjának nyújtott támogatást.

Rövid távon a gazdaságélénkülés üteme a járvány megfékezésére irányuló intézkedések meghosszabbítása miatt valószínűleg némileg lassabb lesz a korábbi előrejelzésekhez képest, de a helyreállítási és rezilienciaépítési terv végrehajtásának várható elindítása várhatóan élénkíteni fogja a növekedést. A járvány megfékezésére irányuló intézkedések szigorítása várhatóan visszafogja a fellendülés ütemét 2021 első negyedévében. A védőoltások terén elért folyamatos haladás és az idegenforgalmi ágazat fokozatos újraindítása azonban az év második felében valószínűleg felgyorsítja a gazdasági tevékenységet. A Bizottság 2021. tavaszi előrejelzése szerint Görögországban a reál-GDP 2021-ben 4,1%-kal, 2022-ben pedig 6,0%-kal nő, elsősorban a 2021 második felétől kezdődő beruházások miatt. A nettó export hozzájárulása várhatóan szintén pozitív lesz, amit az idegenforgalmi ágazat fokozatos újraindítása is támogat. A magánfogyasztást valószínűleg támogatja az előző évről elhalasztott vásárlások egy részének realizálása. A háztartások kiadásainak várható növekedése és az ebből következő fellendülés a munkaerő-igényesebb szolgáltatási ágazatban szintén meg fogja könnyíteni a jelenleg foglalkoztatástámogatási programok keretében foglalkoztatott munkavállalók visszatérését a rendes foglalkoztatásba, lehetővé téve a támogatási intézkedések fokozatos enyhítését. Az infláció az előrejelzések szerint 2021-ben is enyhén negatív marad a szolgáltatási ágazat negatív árnyomása és az ipari termékek iránti gyenge kereslet miatt. 2022-re a fogyasztói árak lassú fellendülése várható, amint a gazdasági tevékenység visszatér a járvány előtti szintjére, és az idegenforgalmi tevékenység fokozatosan helyreáll.

A Bizottság 2021. tavaszi előrejelzése számol a helyreállítási és rezilienciaépítési tervben szereplő reformokkal és beruházásokkal. A terv több kiforrott beruházási projektet tartalmaz, különösen a zöld és a digitális átállás, a fenntartható és inkluzív növekedés, valamint más növekedésösztönző kiadások területén, amelyek végrehajtása 2021 második felében várhatóan gyors ütemben halad majd. Görögország zöld és digitális átállásának elősegítésével ezek a beruházások valószínűleg erőteljes lendületet adnak a gazdaság helyreállításának, és 2021–2022-ben átlagosan 1,3 százalékponttal gyorsítják a növekedést. A versenyképesség és a termelékenység növelése mellett a tervnek az is célja, hogy előmozdítsa a foglalkoztatást és az inkluzív gazdasági helyreállítást.

A kilátásokkal kapcsolatos bizonytalanság továbbra is jelentős. A védőoltási program folytatódása ellenére a világjárvány alakulását mind hazai, mind nemzetközi szinten továbbra is jelentős bizonytalanság övezi. Ez kihat a turizmusra és az ahhoz kapcsolódó ágazatokra, például a szálláshely-szolgáltatásra, a vendéglátásra és az egyéb szolgáltatásokra, amelyek a görög gazdaság viszonylag nagy részét teszik ki. A bizonytalanság a vállalati és a bankszektorban a támogatási intézkedések fokozatos megszüntetése nyomán várható helyreállítás ütemére is kihat, és ezáltal nyomást gyakorolhat a vállalkozások likviditására, és esetleg fizetőképességére is. A „szakadék széle” hatást várhatóan enyhíteni fogja az üzleti hitelezést támogató, a közelmúltban útjára indított program. A finanszírozáshoz jutás akadályai – különösen a kis- és középvállalkozások esetében – továbbra is fennállnak, de a helyreállítási és rezilienciaépítési tervben bemutatott intézkedések várhatóan mérsékelik őket. A munkaerőpiac rövid távú alakulása alapvetően a munkaerőpiacot támogató intézkedések fokozatos megszüntetésétől függ, amellyel kapcsolatban körültekintően kell eljárni. Továbbra is bizonytalanság forrása, a külső geopolitikai tényezők alakulása, valamint az, hogy és a migrációs válság ismételten megjelenhet a világjárvány elmúltával. Pozitívum viszont, hogy a

világjárvány során felhalmozódott megtakarítások a későbbiek során növelhetik a kiadásokat. Ami az inflációt illeti, a gazdasági kilátások körüli bizonytalanságok lefelé módosíthatják a tervezett inflációs pályát.

1. táblázat: **A főbb makrogazdasági változók összefoglalása (%)**

	2020	2021	2022
Reál-GDP növekedése	-8,2	4,1	6,0
Foglalkoztatás növekedése	-1,3	0,4	0,7
Munkanélküliségi ráta	16,3	16,3	16,1
Harmonizált fogyasztói árindex növekedése	-1,3	-0,2	0,6

Forrás: Európai Bizottság

KÖLTSÉGVETÉSI FOLYAMATOK

Görögországban a megerősített felügyelet keretében nyomon követett elsődleges hiány 2020-ban elérte a GDP 7,5%-át. A Bizottság 2020. őszi előrejelzéséhez viszonyított romlást a kormány által 2020 utolsó hónapjaiban a világjárvány második hullámának kezelése érdekében hozott kiegészítő intézkedések magyarázzák. Ezenkívül az Eurostat számos statisztikai kérdést tisztázott, ami hozzájárult az alacsonyabb költségvetési egyenleghez. A legjelentősebb statisztikai felülvizsgálat az a döntés, hogy az állami garanciák 2020-ig tartó hátralékából eredő elszámolási költségeket elhatárolják. Ez a felülvizsgálat a 2020. évi hiányt a GDP 1,2%-ával növelte, ugyanakkor nem volt hatással az államháztartás adósságszintjére. A statisztikai hatóságok másik fontos döntése a visszakövetelési mechanizmus költségvetési nyilvántartását érintette. A be nem szedett visszakövetelések folyamatosan felhalmozódó állománya miatt a statisztikai hatóságok úgy döntöttek, hogy felhagynak a korábbi nyilvántartási gyakorlattal, amely szerint az elhatárolási kiadásokat a visszakövetelési felső határok határozták meg, és ehelyett az összes visszakövetelést és visszatérítést, azok ténylegesen beszedésekor vagy jóváírásakor számolják el. A becslések szerint ez a változás 2020-ban a GDP 0,3%-ának megfelelő egyenlegromlást eredményezett, míg a korábbi költségvetési egyenleg 2012 és 2019 között átlagosan a GDP 0,2%-ának megfelelő mértékben romlott, ami nem befolyásolta az államadósság szintjét.

A költségvetési politika 2021-ben is laza marad, a válság társadalmi és gazdasági költségeinek enyhítése érdekében elfogadott költségvetési intézkedések többségét pedig 2022-ben várhatóan fokozatosan kivezetik. A hatóságok 2021-ben is fenntartják a világjárvány kezeléséhez nyújtott támogatást, ennek kapcsán meghosszabbítják a fertőzések harmadik hullámára reagáló korábbi intézkedéseket. Ez magában foglalja a „visszafizetendő előlegek” (a világjárvány által érintett vállalkozásoknak nyújtott állami támogatás, feltételes támogatási elemet tartalmazó hitelek formájában nyújtott állami támogatás) keretének további növelését, a felfüggesztett munkaszerződéssel rendelkező munkavállalóknak nyújtott pénzügyi támogatás növelését, az egészségügyi kiadások növekedését és az adóhalasztások meghosszabbítását. A jelenlegi feltételezés szerint a lezárás fokozatos enyhítése mellett a világjárvány által közvetlenül sújtott vállalatokat és háztartásokat célzó intézkedések többségét 2022-től várhatóan megszüntetik.

További intézkedéseket terveznek, amelyek 2022-ben is támogatást nyújtanak a gazdaság helyreállításához, többek között a vállalkozások adóterheinek csökkentésével.

A társadalombiztosítási költségek mérséklése és a szociális szolidaritási adó csökkentése a magánszektorban 2022-ben is érvényben marad. A hatóságok úgy határoztak továbbá, hogy a társasági adóelőleg mértékét 2021-ben 100%-ról 70%-ra csökkentik, majd 2022-től 80%-on tartják. Az intézkedés célja a likviditás és a magánberuházások védelme, mivel a nyereséges vállalkozások egyébként közel 50%-os effektív adókulccsal szembesülnének ([8]), ami jelentős kockázattal járna a magánberuházások számára. Emellett a társasági adó a 2021-es adóévtől kezdődően két százalékponttal, 22%-ra csökken. Ez az intézkedés csekély, a GDP mintegy 0,1%-ának megfelelő mértékű állandó negatív hatást gyakorol az államháztartásra, viszont a vállalatokra nehezedő, régóta aggályosnak tartott magas adóteher kezelése tekintetében a helyes irányba mutat ([9]). Az intézkedés hatását ellensúlyozni fogja a megújuló energiaforrások számláján jelentkező bevételek 2021-től érvényesülő tartós növekedése, amely különösen az üvegházhatású gázok kibocsátási egységeiből és a dízelfogyasztásra kivetett zölddíj bevezetéséből származik.

A Bizottság 2021. tavaszi előrejelzése szerint a megerősített felügyelet keretében nyomon követett elsődleges hiány 2021-ben eléri a GDP 7,3%-át, 2022-ben pedig a GDP 0,5%-át, ami jó összhangot mutat a hatóságok előrejelzésével ([10]). Az előrejelzés a költségvetési támogatási intézkedések fokozatos megszűnésével és a várt gazdasági helyreállítással számol. Tartalmazza továbbá a „visszafizetendő előlegek” költségét (a pandémia által érintett vállalatoknak feltételes támogatási elemet tartalmazó hitelek formájában nyújtott állami támogatás). A világjárvány kapcsán nyújtott garanciákra képzett céltartalékokat 2020-ban számolták el. Ezzel szemben a Herkules-program keretében nyújtott garanciák csak a jövőben érinthetik a költségvetési egyenleget, amennyiben lehívják őket. A Bizottság tavaszi előrejelzése figyelembe veszi a Görögország helyreállítási és rezilienciaépítési tervében szereplő növekedésösztönző reformokból és beruházásokból származó nagy összegű pénzügyi támogatást, amely várhatóan jelentős mértékben támogatja a gazdaságot, és lendületet ad a potenciális növekedésnek. Ez viszont megkönnyíti a prudens költségvetési pozíciók elérését. A hatóságok 2021. évi stabilitási programja szerint az elsődleges hiány 2021-ben a GDP 7,2%-át, 2022-ben pedig a GDP 0,3%-át éri el.

([8]) Görögországban a vállalkozások az előző évi nyereségük alapján társaságiadó-előleget fizetnek, amelynek elszámolására a következő évben kerül sor, amint a nyereség ismertté válik. Ez azt jelenti, hogy ha egy vállalat a T–1-edik évben ér el először nyereséget, akkor a T-edik évben 24%-os előleget kell fizetnie a T-edik évben fizetendő adóra vonatkozóan, és 24%-os társasági adót kell fizetnie a T–1-edik évben elért nyereség után, mivel az előző évben nem fizetett előleget. Ez a T-edik évben 48%-os effektív adókulcsnak felel meg.

([9]) Az adóteher elemzését lásd a második megerősített felügyeleti jelentésben (2019. február).

([10]) Az általános mentesítési rendelkezést az Európai Bizottság és az Európai Tanács közötti megállapodás alapján 2020 márciusában aktiválták, és a 2021. évi éves fenntartható növekedési stratégiában foglaltaknak megfelelően 2021-ben is aktív marad. Az általános mentesítési rendelkezés ideiglenes eltérést tesz lehetővé a költségvetési követelményektől – köztük a Görögország által teljesítendő, a megerősített felügyelet keretében nyomon követett költségvetési céloktól –, de feltétel, hogy ennek nem szabad veszélyeztetnie a középtávú költségvetési fenntarthatóságot. 2021 márciusában a Bizottság közleményt fogadott el, amelyben azt javasolja, hogy a Görögországhoz hasonlóan magas adóssággal rendelkező tagállamok 2022-ben prudens költségvetési politikát folytassanak, tartsák fenn a nemzeti finanszírozású beruházásokat, a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz keretében nyújtott vissza nem térítendő támogatásokat pedig további magas színvonalú beruházási projektek és strukturális reformok finanszírozására használják fel. A Bizottság a 2021. tavaszi előrejelzése alapján június 2-án úgy ítélte meg, hogy teljesülnek az általános mentesítési rendelkezés 2022. évi további alkalmazásának és 2023. évi deaktiválásának feltételei. Az általános mentesítési rendelkezés deaktiválását követően az egyes országok sajátos körülményeit továbbra is figyelembe kell venni. Lásd: „A Bizottság közleménye – 2021. évi gazdaságpolitikai koordináció: a Covid19 leküzdése, a helyreállítás támogatása és gazdaságunk korszerűsítése”, Brüsszel, 2021. június 2., COM(2021) 500 final.

2. táblázat: **A költségvetési előrejelzés fő mozgatórugói**

	2020 Tényl.	2021 Előrej.	2022 Előrej.
Bevétel összesen, mrd EUR	**82,9**	**84,6**	**90,0**
a GDP %-a	**50,0**	**49,2**	**48,9**
	érték	*változás az előző évhez képest (mrd EUR)*	
Bevétel összesen, mrd EUR	**82,9**	**1,7**	**5,5**
Makrogazdasági hatás		1,0	3,0
Bevételi intézkedések		-2,1	1,2
Nem adójellegű bevételek, uniós alapokkal szembeni követelések		0,5	0,9
Egyéb kiigazítások		2,2	0,4
Elsődleges kiadás összesen, mrd EUR	**95,3**	**97,1**	**90,9**
a GDP %-a	**57,5**	**56,5**	**49,4**
	érték	*változás az előző évhez képest (mrd EUR)*	
Elsődleges kiadás összesen, mrd EUR	**95,3**	**1,8**	**-6,2**
Munkavállalói jövedelem	22,3	0,4	0,2
Szociális transzferek	39,5	0,9	-0,3
Beruházások	5,2	3,8	2,0
Folyó termelőfelhasználás	8,7	1,3	-0,5
Egyéb kidadások, tartalékok	19,8	-4,6	-7,5
Elsődleges egyenleg a megerősített felügyelet értelmében, mrd EUR	**-12,4**	**-12,6**	**-0,9**
a GDP %-a	**-7,5**	**-7,3**	**-0,5**

Forrás: Európai Bizottság

A hatóságok másodlagos jogszabályt fogadtak el, amely meghatározza a világjárvány előtt felfüggesztett törlesztésű adókötelezettségeknek az adórendezési programba való visszatérésére vonatkozó kritériumokat. A jogszabály a 8. megerősített felügyeleti jelentés keretében elfogadott intézkedések részét képezi, és „második esélyt” ad azoknak, akik a keret 2019. novemberi felülvizsgálatát követően kiestek a korábbi rendezési programokból. Vagyonra, elmaradt jövedelemre és szigorú megfelelésre vonatkozó kritériumokat vezet be, ami üdvözlendő újdonság a keretrendszerben.

A költségvetési kockázatok továbbra is jelentősek. Nagyrészt továbbra is a világjárvány alakulását övező bizonytalanság és az egészségügyi válság társadalmi és gazdasági költségeinek enyhítése érdekében szükségessé váló további költségvetési támogatás vezérli őket. További kockázatok kapcsolódnak a világjárvány idején nyújtott állami garanciák és visszafizetendő előlegek tényleges költségeihez. A kiszolgáltatott helyzetben lévő adósok tulajdonában lévő ingatlanok értékesítésének és visszabérlésének tervezett programja jelentős költségvetési kiadásokkal járhat, ha azt az államháztartási szektorba sorolják ([11]). Az állami ingatlankezelő társasággal (ETAD) szembeni peres ügyekből eredő kockázatok és a korábbi reformokkal kapcsolatban fennálló, a korábbi jelentésekben ismertetett jogi kihívások továbbra is jelentősek. A migrációs hullámok ismételt megjelenése a jövőben rontaná a

([11]) Egy ilyen szervezet attól függően tekinthető vagy nem tekinthető az államháztartás részének, hogy milyen mértékű gazdasági szabadsággal, és milyen tulajdonosi struktúrában működik. Ha működési feltételeinek túlnyomó többségét az állam úgy határozza meg, hogy az korlátozza a fontos paraméterek feletti mérlegelési jogkörét, akkor a szervezet az államháztartás részének minősíthető. Ebben az esetben az e szervezet által végrehajtott beszerzések államháztartási kiadásnak minősülnek.

költségvetési egyensúlyt. Végezetül az előrejelzés a költségvetési korlátok maradéktalan érvényesülését feltételezi, ha viszont ez nem valósul meg, a közkiadások növekedéshez való mérsékeltebb hozzájárulása árán javul a költségvetési eredmény.

ÁLLAMADÓSSÁG-FINANSZÍROZÁS

Az állampapírok hozamfelára 2021 februárja óta stabil, ötéves futamidő esetében 60 bázispont körüli. A kedvező finanszírozási feltételeket továbbra is támogatja az Európai Központi Bank laza monetáris politikai irányvonala, többek között pandémiás vészhelyzeti vásárlási programja. Görögország megtartotta jelenlétét a kötvénypiacokon, és folytatta finanszírozási tervének végrehajtását. Márciusban 2,5 milliárd EUR gyűlt össze egy 30 éves államkötvény kibocsátásával, amelynek hozama valamivel 2% alatt volt. Az árverés több mint tízszeres túljegyzés mellett zajlott; 2007 óta ez első alkalommal került sor 30 éves görög államkötvény kibocsátására. Szintén márciusban Görögország teljesítette a Nemzetközi Valutaalap kölcsöneinek részleges előtörlesztését, ami üdvözlendő lépés, hiszen segít csökkenteni a devizaárfolyam-kockázatot, és megfelelő jelzést küld a piacoknak. A Nemzetközi Valutaalappal szemben fennmaradó hiteltartozás összege 1,8 milliárd EUR. Az államháztartás készpénztartalékai 2021. március végén mintegy 28 milliárd EUR-t tettek ki, ami a jelenlegi költségvetési előrejelzések szerint több mint egy évig elegendő lenne az államháztartás finanszírozási igényeinek fedezésére. 2021 áprilisában a Standard & Poor's egy fokozattal, BB–-ról BB-re javította Görögország államadósság-minősítését, egyúttal kedvező kilátásokat tartott fenn. Ezzel a frissítéssel Görögország államadósság-minősítése csak két fokozattal marad el két hitelminősítő intézet befektetési besorolásától.

ADÓSSÁGFENNTARTHATÓSÁGI ELEMZÉS

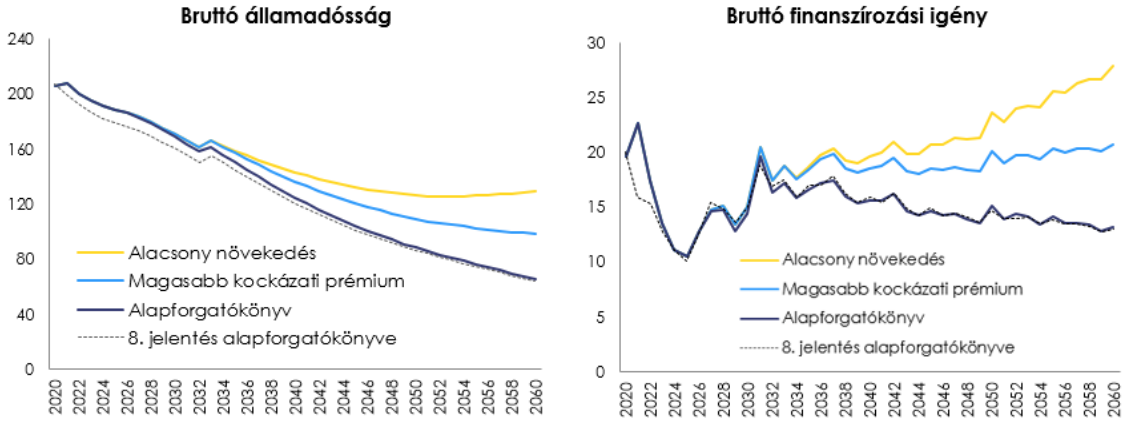
A Bizottság 2021. tavaszi előrejelzésében szereplő aktualizált makrogazdasági és költségvetési kilátásokat követően aktualizálta az adósságfenntarthatósági elemzést. A módszertant a 8. megerősített felügyeleti jelentésben tette közzé. A keretrendszer szorosan követi a Bizottság adósságfenntarthatósági monitoringrendszerét, és további alternatív forgatókönyveket is figyelembe vesz. A kamatlábra vonatkozó feltevéseknél az elemzés a 2021. március végi állapot szerinti határidős kamatlábakat vette figyelembe.

Az elhúzódó világjárvány növelte a költségvetési fenntarthatóság kockázatát, amelyeket részben ellensúlyoz a várt gazdasági helyreállítás. Az elemzés eredményei azt mutatják, hogy az alapforgatókönyv szerint a GDP-arányos államadósság 2021-től kezdve csökkenő pályán marad. Az előrejelzések szerint az adósság az évtized végére eléri az 169%-ot, az alapforgatókönyv szerint pedig 2047-re a GDP 100%-a alá csökken.

Az értékelés figyelembe veszi a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköznek a következő hat év során a növekedésre gyakorolt várható pozitív hatását. A Bizottság tavaszi előrejelzésében figyelembe vett feltételezésekben is visszatükröződő értékelés a helyreállítási és rezilienciaépítési tervben szolgáltatott információkon alapul, és nem érinti a helyreállítási és rezilienciaépítési tervnek a Bizottság által jelenleg végzett hivatalos értékelését. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközben bemutatott intézkedések 2021 és 2026 között várhatóan átlagosan 0,8-es multiplikátorhatást gyakorolnak a reál-GDP-re. Bár ennek hosszabb távú hatása van a GDP szintjére, az adósságfenntarthatósági elemzés nem veszi figyelembe a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköznek a 2026 utáni potenciális GDP-növekedésre esetlegesen gyakorolt hosszú távú hatását. Finanszírozási szempontból a teljes keret 13%-a várhatóan 2021-ben kerül kifizetésre előfinanszírozásként. A hitelek esetében a számítások a kormány azon tervén alapulnak, hogy a teljes összeget a

Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz hiteleivel megegyező futamidővel társfinanszírozás formájában továbbadja a magánszektornak. Ez rövid távon a bruttó finanszírozási igény növekedéséhez vezet, hosszú távon azonban nincs hatással a nominális adósságszintre, mivel feltételezhető, hogy a magánszektor által a kormányzatnak visszafizetett hitelek biztosítják a szükséges finanszírozást a kormány által az EU-nak nyújtott hitel visszafizetéséhez. A jelenlegi szimulációk nem veszik figyelembe az eszköz hitelelemének a költségvetési egyenlegre gyakorolt lehetséges hatásait (a második kör hatásai kivételével).

1. ábra: **Az adósságfenntarthatósági elemzés eredményei**

Forrás: a Bizottság szolgálatai

3. táblázat: **Főbb feltevések és eredmények**

		2021	2022	2023	2024	2030	2040	2050	2060	átlag 2021–2029	átlag 2030–2060
Feltevések	Elsődleges egyenleg (a GDP %-a)	-7,3	-0,5	2,2	2,2	2,2	2,2	2,2	2,2	0,8	2,2
	Reál-GDP növekedése	4,1	6,0	2,4	1,7	0,7	1,7	1,6	1,5	2,0	1,5
	Nominális GDP növekedése	3,8	6,7	3,2	2,5	2,8	3,8	3,6	3,5	2,9	3,5
	Refinanszírozási kamatláb (10 éves lejárat)	0,8	1,0	1,1	1,3	2,3	3,1	4,0	4,0	1,5	3,4
Eredmények	Bruttó finanszírozási igény (a GDP %-a)	22,6	17,4	13,5	11,1	14,3	15,6	15,2	13,2		
	Bruttó államadósság (a GDP %-a)	208,1	200,1	194,9	191,6	168,8	124,8	88,3	65,4		

Forrás: a Bizottság szolgálatai

A bruttó finanszírozási igény rövid távon továbbra is magas, főként a magas elsődleges hiány miatt. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Tervben bemutatott hitelkeret végrehajtása 2021–2022-ben várhatóan hozzájárul a magasabb bruttó finanszírozási igényekhez, bár ezt a kiegészítő finanszírozási igényt a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz hitelének feltételezett folyósítása fedezi. A következő években a finanszírozási igények várhatóan mérsékeltek lesznek, és 2030-ig a GDP 15%-a alatt maradnak. Az Európai Stabilitási Mechanizmus programja keretében nyújtott hitelek visszafizetésének megkezdésével és az Európai Pénzügyi Stabilitási Eszköz keretében nyújtott hitelek kamathalasztási időszakának lejártával összefüggésben a 2030-as években megnövekedett bruttó finanszírozási szükséglet következtében várhatóan csökkenő pályán maradnak, és 2060-ra elérik a GDP 13%-át.

4. táblázat: **A forgatókönyvek főbb feltevései**

		2021	2022	2023	2024	2030	2040	2050	2060	átlag 2021–2029	átlag 2030–2060
Nominális GDP-növekedés (%)	Alapforgatókönyv	3,8	6,7	3,2	2,5	2,8	3,8	3,6	3,5	2,9	3,5
	Magasabb kockázati prémiumot feltételező forgatókönyv	3,8	6,7	3,2	2,5	2,8	3,8	3,6	3,5	2,9	3,5
	Alacsony növekedést feltételező forgatókönyv	3,8	6,7	3,2	2,5	2,8	3,0	3,0	3,0	2,9	3,0
Refinanszírozási kamatláb (%)	Alapforgatókönyv	0,8	1,0	1,1	1,3	2,3	3,1	4,0	4,0	1,5	3,4
	Magasabb kockázati prémiumot feltételező forgatókönyv	0,8	1,0	1,1	1,3	4,0	4,7	5,9	6,0	2,3	5,2
	Alacsony növekedést feltételező forgatókönyv	0,8	1,0	1,1	1,3	4,0	4,7	5,9	6,0	2,3	5,2

Forrás: a Bizottság szolgálatai

Az alternatív forgatókönyvek enyhén megnövekedett fenntarthatósági kockázatokat jeleznek. A 8. megerősített felügyeleti jelentésben kidolgozott két alternatív forgatókönyv szintén frissítésre került. A magasabb kockázati prémiumot feltételező forgatókönyv szerint az adósságpálya összességében magasabb, de a vizsgált időszakban továbbra is csökken. A bruttó finanszírozási igény hosszú távon magasabb, és az előrejelzés utolsó éveiben kismértékben meghaladja a GDP 20%-át. Az alacsony növekedést feltételező forgatókönyve szerint az adósságszint hosszú távon magas marad, a bruttó finanszírozási igény a teljes időtávon folyamatosan nő, és a 2040-es évek közepétől tartósan meghaladja a GDP 20%-át.

Az államadósság összetétele és lejárati profilja mérsékli az adósság sebezhetőségét, ugyanakkor a függő kötelezettségek miatt további kockázatok merülhetnek fel. Az adósság nagy részét alacsony kamatokkal és hosszú futamidővel finanszírozzák, ami a görög államháztartás magas készpénztartalékaival együtt hatékonyan tompítja a finanszírozási költségek rövid távú ingadozásainak hatását. Az e jelentésben bemutatott adósságfenntarthatósági elemzés nem veszi figyelembe a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Tervben bemutatott reformok és beruházások hosszú távú növekedési hatását, amely tovább csökkentheti a fenntarthatósági kockázatokat. Ezzel szemben a magánszektorral szembeni függő kötelezettségekkel kapcsolatos bizonytalanságból erednek kockázatok, ideértve a világjárvány idején vagy a Herkules-program keretében a vállalkozásoknak és az önálló vállalkozóknak nyújtott állami garanciákat is. Végezetül a jelenlegi alacsony kamatok esetleges jelentős középtávú növekedése, amennyiben bekövetkezik, szintén növelheti a fenntarthatósági kockázatokat.

A PÉNZÜGYI ÁGAZAT ALAKULÁSA

2020-ban a bankok jövedelmezőségét javította a rendkívüli kereskedési eredmény és az alacsony finanszírozási költség. Egyes bankok ugyanakkor a járvány és a közelgő értékpapírosítások hatásához kapcsolódóan előrehozott céltartalékképzést hajtottak végre. Az eurórendszer bőséges likviditásának és a lakossági betétek csökkenő költségeinek köszönhetően a bankok államkötvény-portfólióikban pozitív kereskedési nyereséget és alacsonyabb finanszírozási költséget könyvelhettek el. Ugyanakkor a világjárvány miatti magasabb tartalékképzési igények kielégítése érdekében, valamint a nemteljesítő hitelek 2021-re tervezett értékpapírosítási ügyleteire készülve növelték az értékvesztést. Emellett egy rendszerszempontból jelentős banknak egy 2020 végéig végrehajtott értékpapírosítási ügyletből származó veszteséget kellett elszámolnia. Pozitívum, hogy a bankok a munkavállalók önkéntes kiléptetési rendszereinek köszönhetően visszafogták működési költségeiket. Összességében a bankrendszer 2020-ban adózás után veszteséges volt, ugyanakkor a korábbi vállalati átalakulásokat (kiszervezéseket) követő halasztott adójóváírások sem érvényesültek. Az alacsony kamatkörnyezet és a gazdasági kilátásokkal kapcsolatos bizonytalanság beárnyékolja a 2021. évi esélyeket. Az alacsony kamatlábaknak továbbra is támogatniuk kell a gazdasági tevékenységet, de folyamatos nyomás alatt tartják

majd a nettó kamatréseket, különösen a várható mérlegtisztítást követően. Ezt ellensúlyozhatja az új hitelnyújtási tevékenység, a digitális szolgáltatások, a vagyonkezelés és a bankbiztosítási üzletág magasabb díjai, valamint a költségek csökkentésére irányuló kezdeményezések. Az értékvesztés az erősebb mérlegek miatt, a nemteljesítő hitelek csökkentésére irányuló erőfeszítések sikerétől függően normalizálódhat.

A bankrendszer egészének tőkehelyzete lényegében megfelelő, de továbbra is kihívást jelent az alacsony jövedelmezőség és a rossz eszközminőség, miközben a bankok és az állam közötti visszacsatolási spirál erősebbé vált. A bankok átlagos elsődleges alapvető tőkemegfelelési mutatója és teljes tőkemegfelelési mutatója összevont alapon a kockázattal súlyozott eszközök 14,6%-át, illetve 16,3%-át tette ki 2020. szeptember végén. Bár a bankok számos tőkenövelő intézkedést hoznak annak érdekében, hogy fedezzék nemteljesítő hitelek a közelgő értékpapírosításának költségeit és fokozatosan kivezessék az átmeneti prudenciális intézkedéseket, a visszafogott jövedelmezőség a jövőben kihívást jelenthet a bankok tőkehelyzete szempontjából. Mindez továbbá a bankok tőkéjében a halasztott adójóváírások már így is magas részarányának (2020 végén az elsődleges alapvető tőke 59%-a) növekedéséhez vezethet. A halasztott adójóváírások nagy aránya, a bankok növekvő belföldi államkötvény-állománya, az állam által az ágazatban birtokolt tőkerészesedések, valamint a Herkules-program keretében nyújtott állami garanciák a bankok és az állam közötti visszacsatolási spirál erősebbé válását jelzik, amit a jövőben szorosan figyelemmel kell kísérni. Pozitívum, hogy 2021 áprilisában – 2015 óta először – sikeresen lezárult egy rendszerszempontból jelentős bank 1,38 milliárd EUR összegű tőkeemelése. Középtávon az uniós bankszabályozási kerettel összhangban a görög bankoknak – az összes uniós bankhoz hasonlóan – a következő években is jelentős összegű, a hitelezői feltőkésítésbe bevonható adósságot kell kibocsátaniuk annak érdekében, hogy teljesítsék a szavatolótőkére és a leírható, illetve átalakítható kötelezettségekre vonatkozó minimumkövetelményt (MREL), ami felfelé ható nyomást gyakorolhat a hosszú távú fedezetlen finanszírozás költségeire.

A Herkules-program meghosszabbítása várhatóan elősegíti a nemteljesítő hitelállomány csökkentésének felgyorsítását 2021-ben, főként inorganikus intézkedésekkel ([12]), az előző év erőteljes teljesítményére építve. Elsősorban a nemteljesítő hitelportfóliók Herkules-program szerinti értékesítése és értékpapírosítása volt az oka annak, hogy a nemteljesítő hitelek állománya 2020-ban jelentősen, 21,1 milliárd EUR-val csökkent, és az erőteljes negyedik negyedévi teljesítményt követően egyedi alapon elérte a 47,5 milliárd EUR-t. Ennek eredményeként a nemteljesítő hitelek aránya 30,2%-ra csökkent ([13]), ami továbbra is a legmagasabb az euróövezetben. A moratóriumoknak és a hatályos állami támogatási intézkedéseknek köszönhetően 2020-ban a világjárvány és a gyógyult hitelek számának ebből eredő csökkenése ellenére a minden eddiginél alacsonyabb nemteljesítési ráták is hozzájárultak. A Herkules eszközvédelmi program közelmúltbeli, további 18 hónappal történő meghosszabbítása, valamint a programok állami garanciakeretének további 12 milliárd EUR összegű, 24 milliárd EUR-ra történő bővítése várhatóan lehetővé teszi a görög bankok számára, hogy folytassák a nemteljesítő hitelek csökkentésére irányuló stratégiáik végrehajtását annak érdekében, hogy 2022-re a

([12]) Az inorganikus intézkedések a nemteljesítő hitelek értékesítését és értékpapírosítását foglalják magukban. Az organikus intézkedések a nemteljesítő hitelek belső szerkezetátalakítását vagy biztosítékainak likvidálását jelentik.

([13]) Forrás: Görög Nemzeti Bank.

nemteljesítő hitelek aránya egy számjegyű legyen ([14]). Ezeknek az ambiciózus csökkentési terveknek a sikere számos tényezőtől függ, például az új nemteljesítő hitelek beáramlásának mértékétől, a jövőbeli gazdasági növekedéstől és az általános piaci feltételektől. A hatóságok jelenleg vizsgálják, hogy szükség van-e a Herkules-program vonatkozó végrehajtási jogszabályának további módosítására ahhoz, hogy a program tükrözze a világjárvány behajtásokra gyakorolt kedvezőtlen hatását ([15]). A Bizottság az intézkedést állami támogatástól mentesként hagyta jóvá.

A fizetési moratórium lejártát követően a fizetési magatartás kezdeti jelei arra utalnak, hogy az eszközminőségre gyakorolt kedvezőtlen hatás nagyjából összhangban lehet a bankok eredeti várakozásaival, de a lefelé mutató kockázatok továbbra is fennállnak. A legtöbb moratórium 2020 végén lejárt, néhány kivételtől eltekintve, amelyek különösen a vendéglátóiparhoz kapcsolódnak. 2021 első két hónapjának kezdeti eredményei arra engednek következtetni, hogy a potenciális nemteljesítések száma nem haladhatja meg a bankok üzleti terveiben szereplő eredeti becslést vagy a Görög Nemzeti Bank jelenlegi előrejelzéseinek alsó határát. A hitelfelvevők rendes fizetési modelljére való zökkenőmentes átállást a következők is támogatják: a) a hatóságok által a koronavírus által érintett, elsődleges lakóingatlan-hitellel rendelkező adósok számára létrehozott ideiglenes részletfizetési támogatási program (Gefyra-program); valamint b) a bankok által az átmeneti nehézségekkel küzdő életképes ügyfeleknek kínált többlépcsős termék. A közelmúltban a Gefyrához hasonló, a kis- és középvállalkozások és a szakemberek üzleti hiteleire irányuló rendszert is elfogadtak, amely hozzájárul a moratórium lejártától kezdődően esetlegesen jelentkező „szakadék széle” hatás enyhítéséhez. A lefelé mutató kockázatok azonban megmaradtak, mivel az eszközminőségre gyakorolt kedvezőtlen hatás 2021 második felére vagy 2022 elejére is átterjedhet, különösen a különböző állami támogatási programok megszüntetését követően. Ez az eddigieknél nagyobb céltartalékképzési igényt jelenthet a világjárvány hitelállományra gyakorolt esetleges hatásának teljes kiaknázása érdekében. Ezenkívül az új rossz hitelek jelentős áramlása bármely forgatókönyv esetén továbbra is azt jelzi, hogy a bankoknak a nemteljesítő hitelek csökkentésére vonatkozó ambiciózus célok elérése érdekében javítaniuk kell belső kapacitásukat az életképes hosszú távú hitelátalakításokhoz.

A Görög Fejlesztési Bank továbbra is támogatja a hiteleket, nemcsak a világjárványhoz kapcsolódó intézkedésekkel, hanem a 2021-re tervezett új kezdeményezésekkel is. A Covid19 vállalkozási garanciaalap március végéig 5,4 milliárd EUR összegű kölcsönt nyújtott, míg a kisvállalkozásoknak és a szakembereknek szóló új felhívás közzététele várhatóan további 0,4 milliárd EUR összegű új kölcsönt fog mozgósítani. A TEPIX II keretében március végéig csaknem 2,6 milliárd EUR összegű kölcsönt nyújtottak. Emellett megbeszélések folynak arról, hogy az év folyamán további rendszereket vezessenek be, különös tekintettel a kis- és középvállalkozásokra. E támogatási programok pozitív hatása

([14]) Az eredeti Herkules-program keretében három ügyletet írtak alá, amelyek összesen 17,6 milliárd EUR nemteljesítő hitelt foglalnak magukban, és 2021 első félévében fejeződnek be, egy további ügylet pedig, amely 6 milliárd EUR összegű hitelportfólió érint, közel áll a befejezéshez. Emellett további négy ügyletet jelentettek be, amelyek 16,3 milliárd EUR értékű értékpapírosításnak felelnek meg, és várhatóan 2021 negyedik negyedéve és 2022 második negyedéve között fejeződnek be, kihasználva a legutóbbi meghosszabbítás előnyeit.

([15]) A végrehajtási intézkedéseknek a járvány alatti felfüggesztése kihatott az állománykezelők behajtási képességére. A hatóságok vizsgálják annak lehetőségét, hogy bizonyos fokú rugalmasságot biztosítsanak, tekintettel arra, hogy a jogszabályi keret lehetőséget ad intézkedések bevezetésére olyan esetekben, amikor a behajtott összegek elmaradnak az üzleti tervek előrejelzéseitől.

erősítette a nem pénzügyi vállalatoknak nyújtott nettó hiteleket, amelyek – továbbra is rekordértékű 12 havi növekedési aránnyal – 2021 februárjában 10,3%-ot értek el, és magasabbak voltak a nagyvállalatok, mint a kis- és középvállalkozások esetében. Az állami támogatási intézkedések majdani fokozatos megszüntetése azonban befolyásolhatja a bankok azon képességét, hogy a jövőben is fenntartsák a hitelállomány ilyen mértékű növekedését. A nem pénzügyi vállalatok hitelköltségei stabilan alakultak, a nagyvállalatok esetében historikusan alacsony szinten maradtak, míg a kisebb cégek esetében kismértékű emelkedés volt megfigyelhető, ami a hitelkockázat növekedését tükrözi. A háztartásoknak nyújtott nettó hitelek az ilyen típusú hitelezés esetében alkalmazott banki hitelkamatlábak csökkenése ellenére is stabilan negatív 12 havi növekedési rátát mutatnak (2021 februárjában –2,5%).

A Görög Pénzügyi Stabilitási Alap befejezte a négy rendszerszempontból jelentős bank igazgatótanácsának harmadik vállalatirányítási értékelését. Ezt követően állítják össze a bankoknak szóló ajánlások jegyzékét. Ugyanakkor az irányadó jog nemrégiben elfogadott módosítása lehetővé teszi az alap számára, hogy magánbefektetőként részt vegyen azon bankok későbbi tőkeemeléseiben, amelyekben részesedést tart fenn; erre első ízben az egyik rendszerszempontból jelentős bank közelmúltban végrehajtott tőkeemelése kapcsán került sor. A további kulcsfontosságú szempontokkal, többek között az alap élettartamával, irányításával, a hozzá kapcsolódó különleges jogokkal és elidegenítési stratégiával, valamint a bankokra vonatkozó igazgatótanácsi jogosultsági kritériumokkal kapcsolatos kérdések közös megoldása 2021 októberére várható.